

הכיפורים (ג) "כרך א. עמ' 4-263). ועל כן מי שמחנהג בחסד וענות, ומשתדל לתקן את פירווד הלבבות על ידי שהוא מעביר על מדותיו כ"ל, אין כח בעבריותו לגרום לו טובאה מעתה, והיינו שפשעיו נמחלים.

ב

מחמת חשיבות ענין זה של "מעביר על מדותיו" נסדר כאן קצת עצות מעשיות נוספות שלפיהן יוכל אדם להתרגל ולהתאמן להגיע לדרגה זו, וטוב לו כל הנימים, ואם בקצתו נראה שיש בהו בחינה "שלא לשמה", אין בו חסרון (כמו שכתבנו לעיל), כי להגיע להשתנות גמורה במדות וכדרך והחשיבה מוכרחים להשתמש בשלא לשמה, ומכיון שכונתו לשם שמים, לעשות רצון קונן, אין ספק שתיעור לבוא מתוך שלא לשמה אל לשמה.

(א) לא יהיו עסקיך עם שאר בני אדם מודרניכי רק לפי השכל הקר, אלא המתחשב תמיד בהלך רוחם, דהיינו במדותיהם.

(ב) כל אחד חושב שהוא מצויין באיזה דבר יותר ממך: ומן הסתם הוא צודק בה. הסכם עמו ויאהבך. [זכור את דברי הרמב"ן באגרותיו: אם אתה חכם יותר ממנו זכור שהוא צדיק יותר ממך, כי הוא שונג ואתה מויד וכו'].

(ג) כל אחד ואחד מתעניין בצרכי עצמו יותר מאשר ברך, ועל כן תראה לו את הנקודה בה ענייניך הם גם ענייניו.

(ד) אל תשתדל רק שיעשה אלא שירצה לעשות והיה מאושר בעשותה.

(ה) היזהר מלהיכנס לויכוחים חריפים עם חבריך, כי הם ירחיקוך ממה ויפרידו ביניכם.

(ו) אל תדבר כל כך הרבה על עצמך; דבר עם חברך על חברך עצמו, והוא יהיה מעוניין לשמוע. (לרוב בני אדם אין מלה אהובה יותר מאשר "אני" ואין דבר מפואר יותר מאשר שמו).

(ז) תקשב לדברי אחרים, תתאמן לזכור שמוחיהם ופרטיהם, ויאהבוך.

(ח) אל תבקר את חברך באופן גלוי, כי רק יתעקש יותר. כל הפשישים, אפילו הרוצחים הגרושים ביותר, לא יודו על פשעם בלבנם.

(ט) בדברך עם חברך היה מודה על האמת, כי למה ישנאך — ובצדק.

(י) זכור מה שאצטורים חכמי הרופאים, כי יותר מאשר ראוי להבין את החולי ראוי להבין את החולה, כי חלק גדול בכל חולי, לפעמים כל החולי בא מהלך רוחו של החולה, וכשתצליח לתקן את זה כמה שאתה מרבה אתו אהבה ואחרת תעבור המחלה.

***

המחנהג בדברים אלה יקל לו במשך הזמן להיות מעביר על מדותיו, כי כבר התרגל להביט על כל דבר מנקודת ראותו של חברו.

[למען מלפניו ת"ק א"ת 243] 10/19

המעביר על מדותיו — שורש התיקון

א

מי ממנו לא היה רוצה לשוב אל ה' בלבב שלם ולהימנות בין הצדיקים ליאר באור החיים בהם ונבא? אבל דא עקא: לכאורה אין זה בידנינו, כי טובאה עבירותינו מכבדת עלינו ומנועת ממנו את השאיפה הטהורה לשוב; וכלי שאיפה זו איך נוכל להיפטר מטמאים החטא?

מי יתן והיתה לנו עצה קלה ופשוטה להיטתר מטמאתנו כדי שנוכל לעלות במעלות הטהורה המדות מבלי מפריע ולהדבק בו ית' בלב שלם ובנפש תפנית!

***

אבל הרי יש עצה כזאת! גילו לנו חז"ל ברות קדשים: "כל המעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו" (ר"ה יז). הרי זו עצה נפלאה להיפטר מהלאת החטאים. הבה נעיין בה. מה זה "מעביר על מדותיו"? פירש רש"י: "שאנו מדקדק למדוד מדה למצערים אותו ומנחת מדותיו והולך לו". ומה פירוש "מעבירין לו על כל פשעיו"? "אין מדת הדין מדקדקת אחריותו אלא מנחתו והולכת". הרי שהמעביר כעסו מתברר מעבירין ממנו כעס דלעילא, כבכולא.

איך נגיע למדה זו שבכחה לטהרנו מכל טומאותינו? דרך פשוטה יש: להתרגל להביט על חברנו באופן שהוא מביט על עצמו. כל הכעס כל השנאה המריבות והקטנות באים משום שכל אחד רואה את עצמו במבט שונה, ומלאו לראות את עצמו בעיני חברו. למשל, עני מבקש מעשיר סיוע מרובה. העשיר רואה בה חוצפה, וכוניס; העני נעלב, וחושב הרי תשי"ת נתן לו הרבה, למה לא יתן לי מה שאני צריך; ונפרדים זה מזה בקטטה וחלישות הדעת. לו היה כל אחד משתדל רק להביין את דעתו של חברו — אם גם לא להתצדיק איתה — הרי נמנעים רובא דרובא של הסכסוכים הטיבוכים שביין אדם לחברו.

דבר זה אינו קשה כל כך, כי רק שינוי מחשבה נדרש, אבל הוא עצה עמוקה לשיפור כל המדות, כי כמעט כל המדות שביין אדם לחברו עוברות דרך נקודה זו. ועוד מטעם אחר קל הוא לאדם לקנות גישה זו, כי לא קשה הוא להבין מהחיים מאורשים ומיוצלותים תלויים בריבוי אהבים, וזה שמחרגל תמיד להביט על חברו כמו שחברו מביט על עצמו, הרי הכל אהבתי.

נמצא שבשינוי קל יוכל האדם להגיע למדרגה שבה מחליץ לו על כל פשעיו ממש.

***

סוד הדבר הוא עמוק מאד, ורק בקצתו ניגע כאן. הענין הוא ששיקור פגם החטא הוא הפריוד, כמש"כ "לחאה יבקש נפרד" (משלי ית, א), והאדם נטמא בטומאת עבירותיו בשביל שאין בו חסד (עיין מש"כ במאמר "יום